

Lawrence Friedman, historiador nord-americà

11/2008 - Art i Història.

"La guerra contra el terrorisme és una metàfora per justificar accions"

L'historiador Lawrence M. Friedman (Chicago, 1930) és un dels principals experts en l'evolució del dret als Estats Units. Ha rebut diverses distincions. Entre les seves nombroses publicacions, destaquen *A History of American Law* (1973), *The Horizontal Society* (1999) o *American Law in the 20th Century* (2003). Els seus escrits han esdevingut textos de referència en el camp de la història legal. Ha estat professor a les facultats de Dret de la Universitat de Wisconsin (EUA) i de la Universitat de Saint Louis (EUA). Actualment, és professor de la Universitat de Stanford (EUA), on treballa a la Facultat de Dret, al Departament d'Història i al Departament de Ciència Política. Va visitar Barcelona per participar al Primer Fòrum de l'Associació Internacional de Sociologia i, el 8 de setembre, va pronunciar una conferència a la Facultat de Dret de la UAB.

El professor Lawrence M. Friedman, de la Universitat de Stanford, és un bon exemple de l'enorme èxit que la història jurídica ha viscut als Estats Units durant els últims trenta anys. Des que A History of American Law es va publicar per vegada primera el 1972, ha suposat, en les seves diverses edicions, un mirall en el qual s'ha reflectit l'extraordinari apogeu que ha vingut desenvolupant-se en l'àmbit de la ciència històric-jurídica. D'una qualitat científica fora de tot dubte i una redacció amena i clara, es va convertir tot seguit en una obra llegida per investigadors i estudiants, fins i tot per un públic més general que volia comprendre la relació entre el dret nord-americà i la seva realitat històric-política, social i econòmica.

- Com descriuria la situació dels drets civils als Estats Units?

- No és dolenta, però podria ser millor. L'administració dels últims vuit anys ha tingut molt poca sensibilitat envers aquest tema. Ha empijorant una mica amb l'excusa de la guerra contra el terrorisme. S'han dut a terme moltes accions que penso que poden ser contràries als drets de les persones que recull la constitució. La més famosa és l'ús de la presó de Guantánamo, on algunes persones han estat empresonades sense judici fins a sis anys. El govern ha fet la mínima atenció a aquestes crítiques. És un aspecte molt greu del comportament en seguretat... Això afecta directament a un número reduït de persones. Hi ha una qüestió, no només als Estats Units sinó arreu del món: quin tipus de mesures són necessàries o desitjables en la situació actual. La gent accepta els controls als aeroports, la presència de càmeres a les entrades dels bancs i altres edificis, etc. Aquestes coses, 30 o 40 anys enrere, haurien estat considerades una dràstica invasió de la privacitat de la gent. Ara, ho acceptem. Cada cop més gent accepta coses que, fa anys, haurien estat considerades invasions de la privacitat.

- Quins efectes ha tingut la famosa Patriot Act?

- És la base per a moltes accions que ha dut a terme el govern. De nou, el problema és la guerra contra el terrorisme. Penso que moltes d'aquestes mesures són errònies. Diuen que hi ha una guerra contra el terrorisme, però això només és una

metàfora. No hi ha cap guerra: en una guerra s'enfronten el país A i el país B. Es parla també de guerra contra les drogues, guerra contra la pobresa, guerra contra la fam... Però no són guerres de debò, com la guerra contra el terrorisme. Però té conseqüències perquè el govern està justificant accions que es poden prendre durant una guerra de debò. Per exemple: és acceptable, durant una guerra, arrestar a enemics de l'Estat. Però no és acceptable que, en temps de pau, s'arresti a persones que estan criticant les accions del govern.

- I la presó de Guantànamo?

- Als Estats Units, com a molts altres països, la majoria de la població no està molt preocupada pel que passi a un grup petit de persones. Aquí, hauríem d'estar agraïts per tenir una sèrie de legalistes que creuen realment en el paper de la llei i que han lluitat per ajudar aquesta gent. Alguns dels presos poden ser perillosos, però la majoria, no. Això ho demostra el fet que centenars d'ells s'han anat a casa. Sense judici, sense càrrecs... Tot està erròniament organitzat, i hi ha darrere raons polítiques. Hi ha una enorme avantatge política en reivindicar que hi ha un perill greu. I molta gent, senzillament, ho accepta.

- Creu que la situació pot canviar amb el nou president, sigui Obama o sigui McCain?

- La situació canviarà sense cap dubte. Una mica amb McCain, o molt amb Obama. Crec que Obama tancaria, segur, Guantànamo, i probablement també ho faria McCain.

- Com podem reforçar el dret internacional?

- No sé la resposta a aquesta pregunta, perquè el problema, tot el que ha passat durant les últimes dues generacions, la noció de sobirania és encara enormement forta. Fins que molts països no decideixin traslladar part de la seva sobirania cap a cossos internacionals, el dret internacional no progressarà gaire. Hi ha hagut, però, alguns avenços. La idea de portar a un judici internacional a persones que han comès crims a Sierra Leona, a Uganda, o a Iugoslàvia, etc., això fa que el dret internacional sigui una realitat. Però encara es tracta d'un principi molt modest.

- Quina és la contribució de la història del dret a la història social en general?

- La història del dret és una part fonamental de la història social. De fet, penso que la història legal és un aspecte de la història social. La història legal tradicional, especialment a Europa, ha estat molt dogmàtica i ha tractat la llei com si estigués molt aïllada de la resta de la societat. Però això es dona als treballs realitzats des del punt de vista de la història legal. Els historiadors social europeus són molt sofisticats. El punt essencial dels seus treballs és que els sistemes legals són producte de les seves societats i es transformen amb les seves societats. Hi ha molts exemples, deixi'm explicar-li un de molt senzill: estic molt interessat en dret sobre la família. Ara fa 150 anys, molts països europeus no reconeixien el dret al divorci. Avui dia, tots els països d'occident, amb l'excepció de Malta, reconeixen aquest dret. Cada país té la seva pròpia història i cadascun ha fet una evolució. A mesura que s'ha assumit que el matrimoni és quelcom que es pot trencar, el divorci s'ha desenvolupat arreu dels països occidentals. No és una qüestió d'evolució de les lleis sinó de revolució sexual, de revolució en la posició de les dones, de canvis a l'estructura de la família, etc. Tots els aspectes de les lleis reflecteixen la influència dels canvis socials.

Lucas Santos Botana

Universitat Autònoma de Barcelona